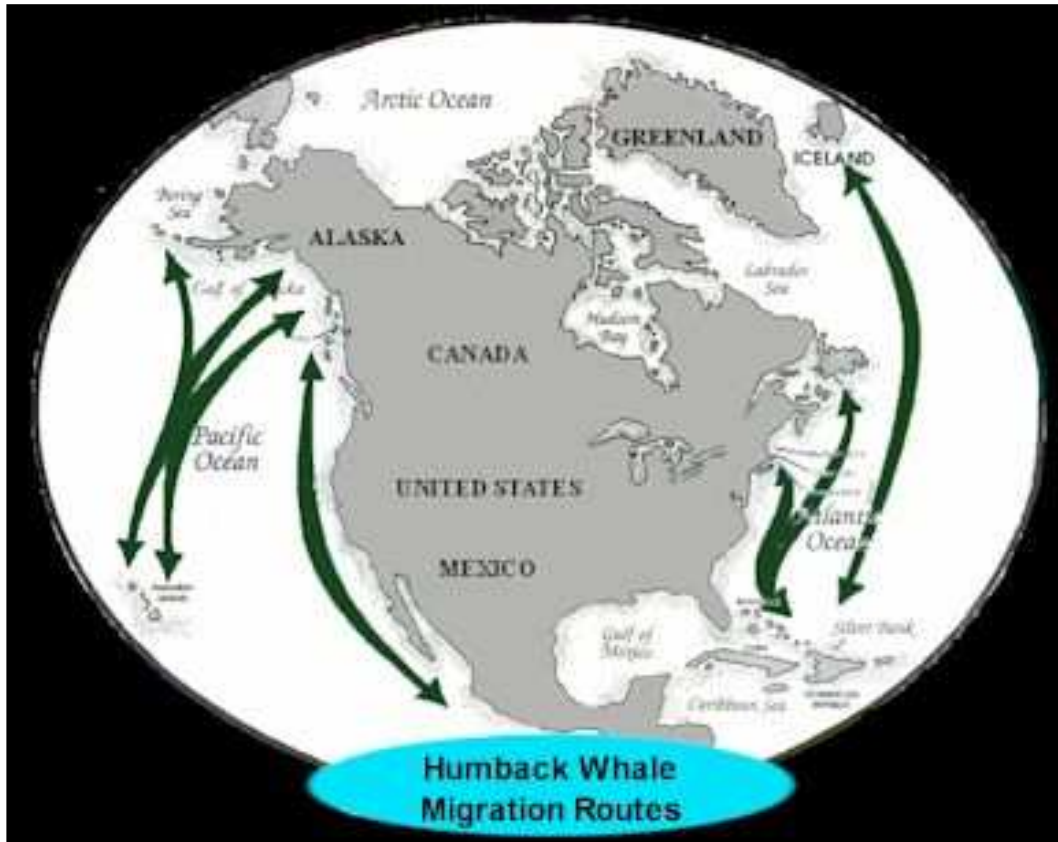

Migratii

TIPURI DE MIGRAȚII

Pornind de la cauzele generale și particulare care generează mobilitatea populației în teritorii, obținem următorul tablou general al migrațiilor:

a) Migrații individuale determinate în primul rând de factori economici. În funcție de raza lor de acțiune, de perioada de deplasare și de mijloacele de deplasare, acestea se subdivid în migrații sezoniere și deplasări definitive la mare distanță. Acestea pot adeseori deveni definitive (migrații forțate, migrații libere pe raza limitată, migrații industriale sau agricole). Cea mai des întâlnită formă de migrații de acest fel este cunoscută sub denumirea de exod rural care vizează în primul rând mișcările din interiorul țărilor. Sunt de asemenea cunoscute deplasările periodice fără legătura cu gradientul de muncă - de tip turism și de tip pelerinaj.

b) Migrații pe grupe organizate, care pot fi definitive (migrații razboinice - o parte a marilor invazii, colonizarea -, migrațiile vânătorilor, crescătorilor de animale, agricultorilor după epuizarea terenurilor lor). Ele pot fi de asemenea ritmice, desfășurându-se într-un spațiu definit (nomadism pastoral, nomadismul pescarului, vânătorului, culegătorului, agricultorului cu ritm sezonier) sau cu caracter de seminomadism viața agricolă și pastorală de munte etc. Asemenea mișcări sunt determinate de un anumit mod de viață, conturat secole de-a rândul.

MARILE MIGRAȚII, ROLUL LOR ÎN POPULAREA GLOBULUI

Migrațiile populației sînt foarte vechi. Marile migrații de la sfîrșitul perioadei antice și începutul sclavagismului timpuriu au avut un rol important în apariția multor popoare din Asia și Europa. Aceasta perioadă este adeseori denumită și epoca marilor migrații ale popoarelor.

Acestui timp îi aparține raspîndirea popoarelor germanice în Europa centrală și de nord, inclusiv patrunderea lor în insulele Britanice. În această perioadă, popoarele slave se raspîndesc într-o serie de țări din Europa de răsărit și Peninsula Balcanică.

În prima jumătate a mileniului I, emigrează din regiunile Uralului în regiunile Dunării mijlocii, maghiarii (ungurii de astăzi). În aceeași perioadă sînt cunoscute cuceririle arabe (începînd cu secolul al VII-lea e.n.) care au fost urmate de raspîndirea arabilor în țările Orientului Mijlociu și Apropiat, în țările Africii de nord și asimilarea de către aceștia a populațiilor locale.

Printre migrațiile primei jumătăți a celui de-al doilea mileniu se remarcă invaziile mongolilor în multe țări din Asia și Europa răsăriteană, cuceririle turcești din Asia Mică, incursiunile triburilor din țările Africii ecuatoriale, în Africa de sud și altele.

O nouă fază în mișcarea migratorie a populațiilor este deschisă de epoca marilor descoperiri geografice.

În acest timp, spre America se îndreaptă fluvii de oameni. Mai întîi spanioli și portughezi (în America Centrală și de Sud), apoi francezi, olandezi, englezi, scoțieni, irlandezi - îndeosebi în America de Nord.

Numai în cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, din Europa au emigrat peste ocean circa un milion de oameni; aproape 2/3 din aceștia sînt originari din Marea Britanie. Sunt cunoscute de asemenea transmigrările forțate ale unui imens număr de negri - sclavi aduși din Africa în America și alte colțuri ale lumii.

Cercetările actuale apreciază cifra negrilor-sclavi la cîteva zeci de milioane, ceea ce a determinat o depopulare a Africii în secolul al XVIII-lea și sporirea populației Americii. Negrii amestecați cu emigranții din Europa au pus baza formării multor națiuni latino-americane.

Secolele următoare marchează un proces continuu și sistematic al emigrării. Cele mai caracteristice pentru secolul XIX și începutul secolului al XX-lea sînt emigrările de populație din Europa în America; proces ce se accentuează îndeosebi prin anii 1830-1850, cînd media anuală de emigranți din Europa în America atinge circa 3.000.000 persoane.

Emigrația europeană a fost strîns legată de dezvoltarea rapidă a capitalismului, ca urmare a apariției unei suprapopulații agricole, destrămării meseriilor și apariției somajului. Marile de peste ocean au oferit în același timp cîmpuri deschise, o cerere puternică de forță de muncă.

PRINCIPALELE ETAPE ALE MIGRAȚIEI ÎN SECOLELE XIX ȘI XX

Migrația din ultimul secol și jumătate poate fi grupată, după numărul, originea și caracterul ei specific în cinci mari etape, și anume:

a) Etapa 1335-1846, perioada unor mari prefaceri sociale în aproape toate statele Europei occidentale, marchează o reînviere a migrației din secolul al XVIII-lea. Curenții principali pornesc din țările atlantice, îndeosebi Anglia și Scoția, din țările Scandinaviei și, în secundar, din Franța. Numărul celor plecați se apreciază la circa 100 000 persoane în întreaga perioadă, emigranții fiind în principal țărani sau, în parte, meseriari. Direcțiile de deplasare vizau îndeosebi America de Nord și coloniile europene din Australia și Noua Zeelandă.

b) Etapa 1846-1880 se caracterizează prin deplasări masive care ajung la 300 000-500 000 persoane pe an. În această perioadă, în care predomină emigranți lipsiți de mijloace materiale, direcțiile de deplasare rămân de regulă aceleași din perioada anterioară.

c) Etapa 1880-1914, perioada premergatoare primului razboi mondial, se caracterizeaza printr-o crestere puternica a emigrației atingând, în medie, circa 800.000 persoane anual (cu maximum de 2 milioane în 1910, din care 1,3 mil. proveneau din Europa). Curenții de emigrare vizeaza de asemenea pe anglo-saxoni, la care se adauga locuitorii din Europa central-orientala si meridionala (ucraineni, polonezi, cehi, italieni). Participa activ japonezii si chinezii. Masa emigranților o formeaza muncitori necalificați, fara mijloace si resurse de trai. Zonele de imigrare se extind, America de Nord ramânând în continuare atracția principala.

Deplasările masive, într-o perioada relativ redusa, creeaza situații sociale ale caror consecințe trag primele semnale de alarma, generând ideea unei anumite reglementari a imigrației în ansamblu.

d) Etapa 1914-1940 prezinta trasaturi distincte. Ia amploare, spre deosebire de perioada de dinaintea primului razboi mondial, emigrația forțata rezultata din poziția unor guverne fața de minoritațiile naționale sau din alte atitudini politice si religioase, din condițiile unor tratate de pace, în urma formarii noilor state independente etc.

Migrații însemnate au loc dupa razboiul greco-turc (1921-1922). În Grecia au venit circa 1.200.000 greci din regiunea Turciei europene si din Asia Mica, iar în Turcia au venit circa 400.000 turci din Grecia sau din alte țari balcanice (Iugoslavia, Bulgaria).

Dupa primul razboi mondial se învioraza din nou emigrația europeana peste ocean, circa 600.000 de persoane/an, pentru ca apoi sa scada, deoarece în S.U.A., Canada, Australia au aparut crizele economice care au îngradit emigrația, dirijând-o în special spre America de Sud.

Dimensiunile emigrației cresc în anii de dupa 1930, când plecările sînt determinate nu numai de cauze economice, ci si politice. In total, în perioada 1918-1939 au plecat din Europa aproximativ 9 milioane persoane, dintre care circa jumătate în S.U.A., peste 1/10 în Argentina.

În aceasta perioada, se contureaza o zona de atracție a emigrației înspre Europa de vest, în special în Franța, Marea Britanie, Belgia, Elveția.

Prin apariția acestor noi zone de imigrare se anunța deja o inversiune a curenților tradiționali.

e) Etapa de dupa cel de-al doilea razboi mondial. Cel de-al doilea razboi mondial a determinat schimbări importante în miscarea migratorie. Milioane de oameni au fost evacuați, alții au emigrat temporar, au avut loc schimburi de populație între țari vecine, au reînviat migrațiile determinate de cauze economice. Aceste migrații se deosebesc însa fundamental de cele de dinainte de razboi prin proporțiile, direcțiile si formele lor. Asemenea modificari au avut loc datorita noilor situații care caracterizeaza lumea capitalista în aceasta perioada. Trebuie ținut seama, în primul rând, de faptul ca formarea si dezvoltarea sistemului mondial socialist a redus sfera exploatarii capitaliste, influențând direct asupra acestui fenomen.

În ultimul deceniu, în mod deosebit, s-au produs modificari importante în caracterul migrațiilor tradiționale între fostele colonii si metropole. Este evidenta reducerea emigrației europenilor în țarile Asiei si Africii; se constata de asemenea imigrarea masiva în Europa occidentala a funcționarilor, militarilor si membrilor familiilor lor.

DIRECȚIILE MIGRAȚIILOR UMANE

Sintetizând volumul si direcțiile migrațiilor, îndeosebi din ultimele trei secole, obținem un tablou semnificativ al deplasarilor umane.

Primul loc între țarile de emigrație îl dețin statele din Europa occidentala. Cea mai veche poate fi considerata emigrația iberica, cunoscuta înca din secolul al XVI-lea si continuata într-un ritm susținut pâna în secolul al XVIII-lea. In aceasta perioada, spre America de Sud si Centrala s-au îndreptat circa doua milioane de spanioli si câteva sute de mii de portughezi. Dupa aceasta perioada, intensitatea emigrației iberice este oscilatorie, însa continua pâna în zilele noastre.

Atât prin vechime, cât mai ales prin volumul ei, se remarcă emigrația britanică. Valoarea acestei emigrații numai în perioada 1825-1940 este de circa 21 milioane persoane, într-o structură variată de la epoca la epoca. Această emigrație este continuă până la începutul secolului al XX-lea, când se produce o "reîntoarcere" a ei din S.U.A. și o "redistribuire" spre Canada, Australia, Africa de Sud ș.a.

Emigrația germană formează un contingent de circa 6,5 milioane (1820-1930), cu intensități maxime, îndeosebi la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Ea cuprinde în primele faze, mai ales pe țărani Germaniei Orientale și Renaniei (zone cu o agricultură slabă) sau pe mesugarii ruinați de concurența marelui industrie; în perioada anilor 1930-1940 emigrația germană este dominată de refugiați politici (circa 400.000 persoane).

Încă din secolul al XVII-lea se afirmă cu toată vigoarea emigrația scandinavă. Ea cuprinde îndeosebi o serie de categorii de muncitori specializați, marinari, tăietori de lemne etc.

Emigrația franceză se afirmă mai târziu decât cele menționate anterior și cu o intensitate mai redusă. Ea cuprinde îndeosebi forța de muncă disponibilă din regiunile periferice ale Franței, regiuni mai slab dezvoltate, în acele timpuri, din punct de vedere economic.

Din cadrul Europei meridionale și orientale se remarcă îndeosebi emigrația italiană care se manifestă către sfârșitul secolului al XIX-lea (începând cu anii 1880 până în 1928 circa 17-18.000.000 persoane). Ea s-a orientat fie spre țările vecine, fie spre țările de peste ocean (S.U.A., Argentina, Brazilia). Curentul cel mai activ pornea din Italia de sud, din regiunile cu regim latifundiar, bazat pe o agricultură extensivă.

Deosebit de activă a fost și emigrația austro-ungară (circa 4,3 mil. persoane în perioada 1875-1914), cuprinzând îndeosebi țărani săraci sau prizonieri politici.

Amintim de asemenea emigrația poloneză cu maximum de intensitate îndeosebi în perioada 1919-1939, când circa un milion polonezi s-au îndreptat spre America sau alte țări ale Europei.

Traficul de sclavi din Africa se înscrie, de asemenea, în procesul mișcărilor de populații. Comerțul cu sclavi a început în secolul al XV-lea în Africa occidentală și atinge punctul său culminant la finele secolului al XV-lea. Se apreciază la circa 20 milioane numărul negrilor deportați pe plantațiile de tutun, zahăr, cafea din Brazilia și regiunea Caraibe. Un număr mare de negri au fost transportați, de asemenea, în celelalte țări din America de Sud precum și în S.U.A.

Comerțul de sclavi a fost practicat de toate puterile coloniale. "Sclavagismul, afirmă Karl Marx, este acela care a dat valoare coloniilor, coloniile sunt acelea care au creat comerțul lumii, comerțul din lumea întreagă este condiția de existență a marii industrie. Astfel sclavajul este o categorie economică de cea mai mare importanță". Acest "fildes negru", provenit mai ales de pe coasta occidentală a Africii ecuatoriale, a fost debarcat în America (la Santo Domingo), la numai 10 ani de la călătoria lui Columb. De atunci, cu o intensitate de neimaginat, a continuat, timp de mai bine de 50 ani, răspândindu-se în întreg continentul latino-american. În Brazilia ei au fost aduși pentru prima oară în anul 1532

În S.U.A., negrii sclavi au început să fie aduși din anul 1619, fiind apreciați prin anul 1860 un număr total de aproximativ 4.000.000 persoane.

Dar emigrația s-a orientat nu numai spre continentul Americii, ci și spre o serie de țări din Europa sau Asia. Reține atenția, prin amploare și dimensiunile lor teritoriale, migrațiile din Africa spre Europa și mai ales spre Franța, care în 1900 își deschidea frontierele. În 1954, numărul "strainilor" atinge deja circa 1.000.000, iar mâna de lucru nord-africană se apropie de o jumătate de milion.

Negoțul cu sclavi negri a influențat depopularea multor regiuni ale Africii. Numărul total al sclavilor negri a fost apreciat la 20.000.000; dar dacă ținem seama atât de faptul că pentru a prinde un negru erau distrusi alți 3-4 negri, cât și de "pierderile" necalculate survenite în timpul călătoriilor, atunci desigur că pierderea Africii poate fi apreciată la mai mult de 80.000.000 persoane.

Din cadrul continentului asiatic se remarcă îndeosebi emigrația indiană, chineză și japoneză care de pe la mijlocul secolului al XIX-lea până în 1910 cuprindea circa 2,5 milioane emigranți în afara continentului.